

$$\Delta K \text{ равна } \Delta K = \frac{EK}{N}.$$

где E – коэффициент эффективности капитальных вложений;

K - капитальные вложения по резервным местам; N – количество рабочих дней в году.

Литература

1. Саати Т. Элементы теории массового обслуживания и её приложения. – М.: «Сов. радио», 1965
2. Акоф Р., Сасиени М. Основы исследования операций. Пер. с англ. – М., 1971

Мақалада нарық жағдайында мейрамхана принциптерінің негіздері қарастырылған. Сондай-ақ мейманханалық қызметіне тұтынушылардың сұранысына байланысты мейманханалық жұмыстарды тиімді ұйымдас-тырудың есептеу формуласының әдістемелік принциптері берілген.

The article describes the fundamental principles of restaurant business in marketplace. It has given methodological principles and formulas for the effective organization of restaurant, depending on consumers' demand in restaurant services.

MUHAMMET AKDIŞ

ÇAĞDAŞ TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN EKONOMİK BÜYÜMEDEKİ ROLU VE KAZAKİSTAN EKONOMİSİ

Ekonomik büyüme ve gelişme bütün ülkelerin ortak hedefidir. Çünkü ülkeler ekonomik gelişme ve büyüme ile birlikte, hem kaynaklarını en iyi bir şekilde değerlendirmiş olacak, hem de halkına daha iyi bir hayat ve gelecek sunabilecektir. Ülkelerin, insanların ve hayat tarzlarının daha bir bilinir hale geldiği günümüzde ise ekonomik gelişme ve büyüme, gelişmemiş veya gelişmekte olan ülkeler açısından daha bir önem arz etmektedir. Ülkenin ve halkın, diğer ülke ve halklar karşısındaki hayat şartları, gelir durumu ve gelecek beklentileri daha yakından bilinir ve tanınır hale gelmiştir.

Teknolojik gelişmeler ise ekonomik büyümenin kaynağı ve motoru konumundadır. Aslında ekonomik büyüme ile teknolojik gelişme, birbirinin hem sebebi, hem de sonucudur. Ekonomik gelişme olursa teknolojik gelişme olacak, teknolojik gelişme de ekonomik gelişmeyi hızlandıracaktır. Günümüzde ekonomisi gelişmiş ülkelerin teknolojik seviyelerinin de yüksek olduğu; icat, buluş ve teknoloji sahasındaki ilerlemelerin de ülke ekonomilerini daha ileri noktalara götürdüğü açıkça görülmektedir. Yani, teknolojik gelişme ve ekonomik gelişme birbirinin ayrılmaz parçası durumunda olmaktadır.

Gelişmekte olan ülkeler, teknolojik gelişme noktasında da gelişme aşamasındadırlar. Çünkü, teknolojik gelişme için milli gelirin önemli bir bölümünün bu alana ayrılması gerekmektedir. Teknolojik gelişme için gerekli eğitim altyapısı, araştırma geliştirme yatırımları bu ülkelerde kaynak yetersizliği problemine takılmaktadır. Ülke ekonomisinin eğitim, ar-ge, teknolojik altyapı konusunda gerekli kaynakları ayıramaması, ülkeyi hem teknolojik gelişme, hem de ekonomik büyüme noktasında zorluklarla karşılaştırmaktadır. Teknoloji de istenilen gelişme sağlanamayınca, teknoloji ithal edilmekte, ithal teknolojinin ithal ve girdi maliyetleri de ekonomiye önemli bir yük getirmektedir. Dolayısı ile teknolojik gelişmeye ayrılamayan kaynaklar yurtdışına transfer edilmekte, bu da ekonomik gelişme ve büyümeyi olumsuz olarak etkilemektedir.

Kazakistan liderliği bağımsızlığın kazanıldığı yıllardan itibaren bir yandan ekonomik bağımsızlık ve gelişmişliğe önem verirken, diğer yandan da eğitim ve teknoloji altyapısına da güçlendirmeye çalışmaktadır. . Bolaşak programı ile yurtdışına eğitime gönderilen gençler, teknik sahalarda verilen önemli sayıdaki Grantlar ve bizzat Prezident Nursultan Nazarbayev'in talimatı ile

kurulmakta olan Teknik ağırlıklı yeni üniversiteler bu konudaki öncelikleri göstermektedir. Ayrıca Almatı'da kurulmuş olan Teknopark v.b. teknoloji yönelimli yatırımlar ile birlikte teknoloji üretme konusunda atılan adımlar da teknoloji üretme konusundaki kararlılığı göstermektedir.

Son yıllarda görülen ekonomik kriz, birçok ülke gibi Kazakistan'ın da planladığı ekonomik ve teknolojik gelişmelerin bir süre gecikmesine sebep olabilecektir. Ancak Kazakistan liderliğinin vizyonu ve uzak görüşlülüğü uzun vadede, kaybedilen bu zamanı da telafi edecek özelliktedir. Kazakistan'ın doğal zenginliklerini, insan kaynakları ve teknik kapasitesi ile de taçlandırmak için gösterdiği önemli gayretler, diğer ülkeler tarafından da dikkatle izlanmakta ve Kazakistan orta asyanın parlayan yıldızı olarak tanımlanmaktadır. Siyasi istikrarın getirdiği ekonomik istikrar ve büyüme, Kazakistan'ı gelecek on yılda teknoloji ve bilgi anlamında da güçlü ülkeler arasına katacaktır.

MESUT YILMAZ, KAIRAT MOLDASHEV

EFFECTS OF THE CUSTOM UNION OF BELARUS, KAZAKHSTAN, AND RUSSIA ON DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN ECONOMY

The Custom Union of Belarus, Kazakhstan, and Russia is huge step forward in integration process of post soviet union countries. The difference of Custom Union from previous agreements is the formation of supranational body - the *Customs Union* Commission that will decide on Common External Tariffs – CET and other trade related issues. The current paper examines what would be effect of the Custom Union of Belarus, Kazakhstan, and Russia on Economy of Kazakhstan and especially on domestic producers and export opportunities.

I. Introduction

The euphoria of independence and sovereignty after collapse of Soviet Union destroyed economic relations between countries that shared before common market. Each independent country faced many difficulties in development their economies. The first step for economic integration was made in 1994 when Free Trade Zone Agreement was signed by 12 CIS countries (History of EurAsEC, n.d). It shaped basics for integration of CIS countries economies but due differences in economies and political issues some countries joined the Agreement on temporary basis. The second step was establishment of EurAsEC on October 10, 2000 in Astana by presidents of Belorussia, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Russia, and Tajikistan (History of EurAsEC, n.d). It should also be mentioned that Kazakhstan President Nursultan Nazarbayev was main initiator of economic integration in post soviet region.

The Custom Union of Belarus, Kazakhstan, and Russia is next step in integration process. The difference of Custom Union from previous agreements is the formation of supranational body - the *Customs Union* Commission that will decide on Common External Tariffs – CET and other trade related issues (Kazakhstan and Custom Union, n.d.). The current paper examines what would be effect of the Custom Union of Belarus, Kazakhstan, and Russia on Economy of Kazakhstan and especially on domestic producers and export opportunities.

The literature on Custom Union provides insights into effects of such forms of economic integration. Akkoyunlu-Wigley, Mihci, and Arslan (2006) indicated economies of scale effect that causes productivity gains in their research of Turkey EU Custom Union effect on Turkey's Economy. Okello suggests that Uganda industries should be competitive enough comparing to more advanced Kenya industries before removal of tariffs in his study of Africa Community Customs Union (The Impact of EAC on Uganda, n.d.).

It is difficult to forecast future effects of the Custom Union of Belarus, Kazakhstan, and Russia on Kazakhstan Economy based on the Turkey – EU Custom Union, the East Africa Community Custom Union, and other custom unions due to different economic conditions, political interests, and historical backgrounds. However, the information about situation in existing custom unions